

สี

กับการรับรู้ของมนุษย์

Life care color

ตอนที่ 1

ดร.คณาภรณ์ รักโพธิ์
คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น

ในชีวิตประจำวัน สีเข้ามามีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ตั้งแต่ลืมตาตื่นนอนจนเข้านอนก็ว่าได้ สีส่งผลต่อความรู้สึกของมนุษย์ไม่ว่าในเรื่องของอาหารที่ทำให้มองดูน่าอร่อย รู้สึกเจริญอาหาร หรือแม้แต่ช่วยสร้างบรรยากาศความรู้สึกให้ดูสดใสสว่างได้ ในการเลือกสีในชีวิตประจำวันของเราเองนั้นมีความรู้สึกสนุกสนานกันบ้างหรือไม่? สังคมในยุคปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นประเทศญี่ปุ่นหรือแม้แต่ประเทศไทยเราเองก็ตาม กำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุซึ่งภายในปี 2025 นั้นแทบจะกล่าวได้ว่าในคน 4 คนจะพบผู้สูงอายุ 1 คน สำหรับผู้สูงอายุ นั้นมักจะมีประสบปัญหาในเรื่องของการมองเห็น เช่น ปัญหา ต้อกระจก เป็นต้น ซึ่งจากเดิมที่เคยมองเห็นได้ชัดเจนก็เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ทำให้การใช้ชีวิตประจำวันไม่สะดวกสบายเหมือนเดิม สายตาของผู้สูงอายุนั้นโดยส่วนใหญ่เริ่มที่จะพร่ามัว นอกจากนี้ ถ้ามีสภาวะต้อกระจกร่วมด้วยจะทำให้สภาวะการมองเห็นนั้นมีความคล้ายกับสีเหลืองของฟิลเตอร์ที่มีลักษณะค่อนข้างขุ่น

สายตาปกติ

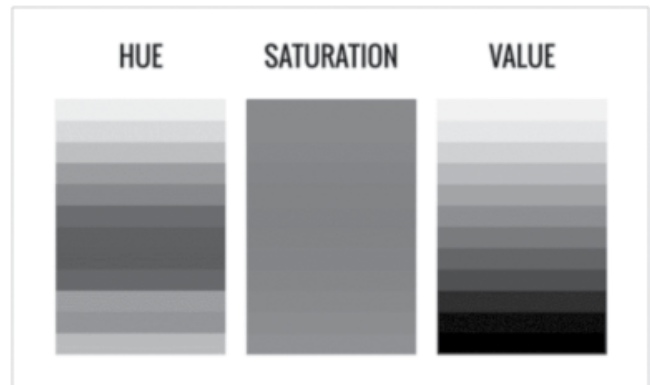
สายตาคนเป็นต้อกระจก

ภาพประกอบจาก Hayakawa eye clinic

แสดงถึงสภาวะการเปรียบเทียบระหว่างสายตาคนปกติกับสายตาผู้สูงอายุ

ดังนั้น การใช้สีสามารถเข้ามาช่วยในการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุหรือที่เรียกกันว่าไลฟ์แคร์เซลล์เลอร์ เริ่มจากถ้าเราสามารถจัดการเรื่องการใช้สีในสวนบริเวณพื้นที่ที่พักอาศัยของผู้สูงอายุได้ ย่อมเป็นการช่วยในเรื่องความปลอดภัยในการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุ โดยเฉพาะ

การใช้สีสำหรับผู้สูงอายุจะเน้นในเรื่องความชัดเจนของการใช้สีมีทั้งที่มองเห็นได้ง่ายขึ้นหรือแม้แต่สังเกตเห็นได้ยากขึ้น ดังนั้น ถ้าเราจะเลือกใช้สีที่สามารถมองเห็นได้จากระยะไกลมองเห็นได้ง่าย เลือกความสว่างของสีที่ค่อนข้างสว่าง ทั้งค่าความอิ่มตัวของสีสูง และตัวสีเองก็ควรที่จะมีค่าที่สูงเพื่อให้เห็นเด่นชัด ก็จะเป็นการช่วยแยกแยะการมองเห็นตามจุดต่างๆ ให้กับผู้สูงอายุได้สังเกตเห็นได้ง่ายขึ้น

ภาพประกอบจากเว็บไซต์

<http://www.lightingschool.eu/portfolio/understanding-the-light/>

Hue คือ สี

Saturation คือ ความอิ่มตัวของสี

Value/lightness คือ ค่าความสว่าง

การใช้สีภายในบ้านที่มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่นั้น ควรเลือกใช้สีที่แยกกันโดยชัดเจน เช่น บริเวณที่เป็นราวจับตามจุดต่างๆ ที่ติดตามกำแพง สีของกำแพงเองควรเลือกสีสว่าง ต่อมาการเลือกใช้การติดตั้งของสี โดยเน้นความโดดเด่นในตัวสีหรือ Hue เพราะสามารถเข้ามาสู่สายตาของมนุษย์ได้ง่าย ซึ่งในเรื่องความดึงดูดของสี โดยทั่วไปนิยมใช้สีในโทนร้อนมีค่าความอิ่มตัวของสีค่อนข้างสูง การใช้สีในเรื่องของความปลอดภัยนั้น เราควรจะใช้สีในจุดที่เป็นสถานที่ควรระมัดระวัง

เป็นพิเศษสำหรับผู้สูงอายุ เช่น จุดเริ่มของบันไดในชั้นแรก จนถึงขั้นสุดท้ายใช้สีที่มองเห็นได้ชัดทำเป็นจุ่มบันได เพื่อผู้สูงอายุสามารถแยกแยะขั้นบันไดได้ง่าย หรือแม้แต่ปลั๊กไฟเอง ก็ตามอาจจะทำสติ๊กเกอร์สีแดงเพื่อเป็นจุดสังเกตบริเวณที่จะทำการเสียบสายไฟ

ภาพประกอบเว็บไซต์บ้านพักคนชราประเทศญี่ปุ่น บริเวณราวบันได

http://rifure.e-yokosuka.jp/order/order_c20_u33.htm

นอกจากนี้ได้มีการสำรวจพบว่าภายในบ้านจุดที่เกิดอุบัติเหตุได้ง่ายเป็นอันดับต้นๆ นอกจากบริเวณบันไดแล้วยังพบว่าห้องน้ำก็เป็นจุดเสี่ยงที่สำคัญ ห้องน้ำกับการใช้สีมีผลอย่างไรต่อการรับรู้ของผู้สูงอายุ ในสมัยก่อนถ้าพูดถึงคำว่าน้ำ ส่วนใหญ่ก็จะนึกถึงสีฟ้า ทำให้ในประเทศญี่ปุ่นเองใช้สีฟ้าค่อนข้างมากในการออกแบบห้องน้ำ ซึ่งโทนสีเย็นนั้นถ้าเทียบกับโทนสีร้อนโดยการมองผ่านสายตาส่งข้อมูลการรับรู้สีไปยังสมองจะให้ความรู้สึกที่เย็นกว่าโทนสีร้อนถึง 3 องศา ดังนั้นสำหรับผู้สูงอายุแล้วพอเข้าสู่ฤดูหนาวการใช้สีฟ้าในห้องน้ำนั้นจะส่งผลกระทบต่อระบบการเดินของหัวใจ เนื่องจากให้ความรู้สึกที่เย็นกว่าปกติ ทำให้ในปัจจุบันห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุมักจะถูกออกแบบเลือกใช้โทนสี Warm Beige เพื่อสร้างความรู้สึกที่ไม่เย็นจนเกินไป

ภาพประกอบเว็บไซต์ toto japan ห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุ

<http://www.toto.co.jp/products/public/bathroom/index.htm>

ซึ่งในปัจจุบันงานออกแบบในลักษณะ Universal Design เข้ามามีบทบาทอย่างมากมาในทุกวันนี้ ถ้าเปรียบเทียบกับเมื่ออดีตได้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์สำหรับแต่ละกลุ่มเป้าหมาย เพราะงานออกแบบดีไซน์สามารถเข้ามาแก้ไขปัญหาความไม่สะดวกสบายในชีวิตประจำวันได้ เพื่อให้ผู้สูงอายุนั้นสามารถใช้ชีวิตได้อย่างปกติในสังคมของประเทศญี่ปุ่นเอง กำลังตระหนักถึงสภาวะผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้น ญี่ปุ่นไม่ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุนั้น นอนเพียงอย่างเดียว แต่ต้องการให้ผู้สูงอายุออกมาใช้ชีวิตประจำวันอย่างสะดวกสบาย ปลอดภัย และการเคลื่อนไหวร่างกายจะช่วยทำให้สุขภาพแข็งแรงมากกว่าผู้สูงอายุที่นอนอยู่บนเตียงเฉยๆ นอกจากนี้สมาชิกในครอบครัวเองก็ต้องคอยให้ความใส่ใจในรายละเอียดจุดสำคัญต่างๆ ของบริเวณภายในบ้านเพื่อที่จะได้นำความรู้เรื่องการใช้สีมาประยุกต์ใช้ประโยชน์ในการสร้างจุดสังเกตเพื่อความปลอดภัยของผู้สูงอายุในครอบครัวด้วยเช่นกัน

